

de lectură: „Janco Botto era înscris la societatea noastră de lectură „Ioan Popasu“, dar multă activitate nu-mi aduc aminte să fi dezvoltat. Versuri în limba română poate să fi scris, de dragoste, dedicate unei frumoase blondine Sofia Stănescu, fiica unui mare negustor din Braşov, care se măritase, după cum auzii, după medicul Ispescu din Cernăuţi. Nu ştiu dacă mai trăieşte“.

În anul şcolar următor, 1895—1896, pe limbă latină (5 ore), elină (3 ore), maghiară (3 ore), germană (2 ore), se predă limba română (3 ore), profesor fiind în continuare V. Oniţiu. Iată ce prevedea programa şcolii: „Istoria literaturii întregă. Epoca substratului roman (107—700 d. Chr.: Literatura populară cu caracter păgîn roman, Soarele şi luna, Colinde, 'Traian'); Epoca stratului slav (700—1560 d. Chr.: Literatura populară, elemente slave, 'vircolaci', 'voinici'; bogomilismul, 'Cucul şi turturica', 'Povestea numerilor', stratul eroilor cavaleri în literatura populară; Grigore Ţambac, Codicele Voroneţian, Sbornicul de la Chiev, Codicele de la Tulcea); Epoca feluritelor influenţe străine (1560—1821: Coresi, Popa Grigore de la Măhaci, Literatura bisericească, cronicarii, stratul haiducilor în literatura populară; Văcăreştii, Clain, Şincai, Maior, Deleanu, Aron); Epoca literaturii naţionale (de la 1821 pînă azi). Citire de piese din autori români din diferite epoci. Pe lună o lucrare acasă. Manual pentru literatura sec. XIX: E. Hodoş, Istoria literaturii române, iar pentru literatura sec. II—XVIII broşuri litografiate de V. Oniţiu“¹. În această clasă I. Krasko ia cunoştinţă în chip sistematic de istoria românilor şi a culturii lor. În programa analitică se înglobează acum şi studiul poeziei lui M. Eminescu. Printre lucrările „scripturistice“ era prevăzută şi analiza poemului *Strigoii*.

Ştirile despre viaţa lui Ivan Krasko în afara şcolii sînt fragmentare. Locuia la Demeter Lémeny pe Strada Lungă nr. 38² împreună cu ruda sa, Ivan Kováč, de la familia căruia, se pare, că avea şi un oarecare ajutor material. Care erau preocupările lui, lecturile, ce cercuri frecventa? Aproape singura oglindă în care putem privi mai direct viaţa lui extraşcoliară şi intimă de la Braşov este carneţelul de însemnări în coperti tari, cunoscut în literatura slovacă de specialitate sub numele de „rumunský zápisník“. Acest carneţel conţine primele versuri compuse de poet în limba slovacă (zece) şi germană (una), două poezii din Byron (din ciclul *Melodii ebraice*) şi poeziile româneşti *Deşteaptă-te române*, *Doina lui Lucaciu* şi *Doina lui Raţiu*. În acest carneţel se mai află un cartonaş îndoit pe a cărui copertă citim: „Domniei sale D-lui Janco Botto“. În interiorul cartonaşului este următorul text în versuri: „Adio, Janco, râmii ferice/ Tu poţi cu alta a mă schimba, / Dar al meu suflet aşa îmi zice, / Că eu pe Janco nu-l pot uita. Sofia“. Şi mai jos: „Sofia Stănescu 1896 Braşov“. Alături, în stînga, se găseşte fotografia Sofiei Stănescu şi o panglicuţă tricoloră.

Acest carneţel, format mic, aruncă lumină asupra vieţii sale intime şi asupra felului cum se formează, în afara şcolii, caracterul şi concepţia scriitorului. S-a îndrăgostit la Braşov de Sofia Stănescu pe care trebuie să o fi cunoscut la una din reuniunile organizate chiar de şcoală pentru a-i deprinde pe elevi cu bunele maniere cerute în societate. Sextil Puşcariu, care era numai cu un an înaintea lui Krasko la liceul din Braşov, scrie despre aceste reuniuni: „Educătorii noştri îşi dădeau seama că mulţimea cea mare de elevi, venind de la sate, trebuiau să fie educaţi astfel, ca devenind domni să nu

¹ A XXXII-a Programă a Gimnaziului mare public român de religiunea greco-orientală din Braşov, a şcolii comerciale şi reale şi a şcolilor primare, ed. cit., p. 112—113.

² Vezi matricolele claselor VII-a şi a VIII-a, anii şcolari 1894—95 şi 1895—96, Arhiva Liceului Andrei Şaguna de la Arhivele Statului din Braşov.